

SVETOVÝ DEŇ VODY

Svetový deň vody je medzinárodná aktivita, ktorej myšlienka vznikla v roku 1992 na konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji (UNCED) v Rio de Janeiru. Každoročne tento deň pripadá na 22. marca.

Témou Svetového dňa vody v roku 2010, ktorú zvolila OSN - sekcia Voda, je „**Čistá voda pre zdravý svet**“. Pretože faktom zostáva, že asi 1,1 miliardy ľudí je odkázaných na zdroje pitnej vody, ktoré nie sú zdravotne bezpečné. Celkovým cieľom kampane Svetového dňa vody sú úvahy o kvalite vôd, ktoré idú ruka v ruku s množstvom vody a zviditeľnenie kvality vody na politickej úrovni.

Voda je základom života na Zemi. Kvalita života priamo súvisí s kvalitou vody. Dobrá kvalita vody podporuje zdravý ekosystém, čo vedie aj k zlepšeniu podmienok ľudského života. Napríklad ochorenia z vody spôsobujú ešte stále smrť viac ako 1,5 milióna detí ročne.

Kvalitu vodných zdrojov je čoraz viac ohrozená znečisťujúcimi látkami. Ľudská aktivita posledných 50 rokov je zodpovedná za bezprecedentné znečistenie vodných zdrojov. Odhaduje sa, že viac ako 2,5 miliardy ľudí žije bez adekvátnej sanitácie. Každý deň sa do svetových vôd dostáva 2 mil. ton odpadov a odpadových vôd.

Každý rok sa celosvetovo vyprodukuje 1500 km³ odpadových vôd. Odpady a odpadové vody môžu byť opätovne efektívne využité pre energetiku a zavlažovanie, ale zvyčajne to tak nie je. V rozvojových krajinách sa 80 % množstva všetkých odpadov vypúšťa ako neupravených, a to z dôvodu nedostatku právnych predpisov a finančných zdrojov. Rastúci počet obyvateľov, priemyselný rast, vytváranie nových zdrojov znečistenia a zvýšený dopyt po čistej vode navzájom súvisia.

Všetky sektory, verejný aj súkromný, musia preto prijať vhodné a primerané opatrenia, aby sa zabránilo znečisteniu. Cieľom je zapojiť do procesu ochrany vôd všetky zainteresované strany od jednotlivcov, miestnych komunít, až po medzinárodné organizácie, mimovládne a občianske spoločnosti.

Regulatívy EÚ, týkajúce sa mestských odpadových vôd, majú za cieľ ochraňovať životné prostredie od škodlivých vplyvov vypúšťaných mestských odpadových vôd z konkrétnych priemyselných sektorov a podnikov, odpadových vôd z domácností a zmiešaných odpadových vôd. Naliehavo je potrebné posilniť výskum, monitorovanie a hodnotenie kvality vody na globálnej, regionálnej ale aj miestnej úrovni a zaujať integrovaný prístup k povodiu ako kľúčovej jednotky. Informácie získané z vedeckého výskumu by mali byť poskytnuté príslušným orgánom a implementované do politickej stratégie.

Klimatické zmeny, ako sú časté alebo dlhotrvajúce záplavy a suchá, majú veľký vplyv na kvalitu vody, a tiež sú zdrojom znečistenia. Nárast ľudskej populácie, ako aj nárast produkcie a spotreby vedú k zvýšeniu priemyselných procesov, baníctva, poľnohospodárstva a urbanizácie, čo má za následok uvoľňovanie ťažkých kovov, rádioaktívnych prvkov, organických toxínov a liekov do životného prostredia.

Ako rastie populácia, rastie aj pomer mestskej/vidieckej migrácie. Odhaduje sa, že do roku 2050 bude žiť v mestských oblastiach 6,4 mld. ľudí. Tento rýchly rast, pokiaľ nie je dostatočne riešený prostredníctvom aktívneho plánovania a financovania, predstavuje ďalší problém s kvalitou vody. Nedostatočná infraštruktúra, ale aj jej slabé obhospodarovanie vedú k problémom v zásobovaní kvalitnou pitnou vodou, pri nakladaní s komunálnym odpadom, čistením a vypúšťaním odpadových vôd.

SEKTOR	TYP ZNEČISTENIA	ZMENY V KVALITE VODY	VPLYV NA ĽUDÍ A EKOSYSTÉMY	ODOZVA
Ludské osídlenie	- odpadové vody - dažďové vody - pevný odpad	- nárast fekálnych koliformných baktérií, patogénov, perzistentných a toxických chemikálií	-gastrointestinálne epidémie (s potenciálnym ohrozením života u rizikových skupín) -eutrofizácia jazier a riek -rozvoj rias -hypoxia (nedostatok kyslíka v tkanivách) -atmosferická depozícia (prestup látok z atmosféry na zemský povrch)	-pokyny a normy pre pitnú a odpadovú vodu -revitalizačné plány -ochrana, obnova a rozvoj zamokrených pôd -monitoring kvality vôd
Pol'nohospodárstvo	- prienik hnojív, pesticídov a organických látok	- nárast živín, salinity, pesticídov, nerozpustných látok, biochemickej spotreby kyslíka a patogénov	-eutrofizácia jazier a riek -zdravotné riziká súvisiace s fekálnym a pesticídnym znečistením vôd -rozvoj rias - hypoxia	-ochrana zelených pásiem a pobrežných zón -ochrana pred priamym šírením škodlivých látok -adekvátne ochranné postupy na minimalizáciu ich vplyvu, zlepšenie poľnohospodárskych postupov -monitorovanie kvality vôd
Priemysel	- priemyselné odpadové vody	- nárast znečisťujúcich látok v závislosti na type priemyslu (ťažké kovy, chemické látky), biochemickej a chemickej spotreby kyslíka	-zabudovanie znečisťujúcich látok do potravinového reťazca -zmeny biodiverzity -atmosferická depozícia	-pokyny a normy pre vypúšťanie priemyselných odpadových vôd -poradenstvo v oblasti využitia vody -kooperácia verejného sektora so súkromným - monitorovanie kvality vôd
Turizmus a rekreácia	- odpadové vody - komunálny odpad	- nárast živín, chemických látok a patogénov	-uzavretie pláží, obmedzenie plavebnej činnosti a vplyv na ďalšie využívanie vody	-pokyny a normy -poradenstvo v oblasti využitia vody -kooperácia verejného sektora so súkromným - monitorovanie kvality vôd

Tab.: Škodlivé látky z rôznych sektorov a ich vplyv na ľudí a ekosystémy (prevzaté a upravené podľa: GEMS/Water Driver; Pressures- Impact- Responses (DSPIR))

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky každoročne participuje na tejto medzinárodnej akcii. Verejnosti bude i v roku 2010 pri príležitosti Svetového dňa vody poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a bezplatné vyšetrenie vody z individuálnych vodných zdrojov v ukazovateľoch dusičnany a dusitany.